

Kultura

Keramika v gibanju

Od danes naprej je v združenih razstaviščih Layerjeve hiše na ogled Razstava sodobne kinetične keramike Pr kvadrat 2021. Kako se keramika giba in s tem živi, spoznavamo skozi dela avtorjev, izbranih na odprtem pozivu, študentov unikatnega oblikovanja na ALUO, udeležencev študentske rezidence v Layerjevi hiši in spremljevalne razstave del Mednarodne kiparske kolonije mladih Črnomelj.

IGOR KAVČIČ

V zadnjih dneh je bilo v kulturno-umetniškem okrožju Layerjeve hiše precej živahno. A niti ne zaradi odprtja terase tamkajšnjega lokala, ki seveda v okrajni obliki obratuje v skladu s predpisanimi ukrepi; čuti-

nanjo,« uvodoma poudari kiparka, keramičarka, grafičarka in likovna pedagoginja Nina Koželj, tokrat pa v vlogi kuratorke pričujoče razstave. »V želji keramiko izvzeti iz njenega tradicionalnega okvirja, značilnega za slovenski prostor, smo se odločili za tako imenovano ki-

Lano Pastirk, Niko Hrovat, Pio Mršek, Tita Hofingerja, Urško Rendla, Veroniko Lah, Nataša Ilec Kralj in Satya Pene ter jim dala nalogo, da so o glini razmišljali kot o materialu, ne le o keramiki, ampak o tem, kaj material sam po sebi sporoča, kaj zmore in česa ne. Na začet-

zanimata tudi keramika, jih povezali in povabili za teden dni v umetniško rezidenco Layerjeve hiše. »Na voljo so imeli galerijo Mahlerca in lahko rečem, da so zelo samostojno, suvereno in vrhunsko izpeljali svoj umetniški projekt.«

Na rezidenci so sodelovali študenti Satya Pene z Bleda, Timotej Rosc iz Logarske doline, Ajda Rep iz Medvoda in Hana Tavčar iz Ljubljane. Četverica se je odločila, da bo tekstil namesto keramike kombinirala z glino, saj jim je slednja zagotavljala nekakšno surovost samega materiala. »Že od začetka smo razmišljali, kako bi se lahko oddaljili od klasičnega razstavnega prostora in bi ga predvsem bolje izkoristili, kar se tiče volumna in celotne kompozicije. Tako smo prišli do zamisli o prostorski instalaciji,« je povedal Timotej Rosc. »Naša želja je bila zapolniti prostor s prekrivanjem, platenjem draperije, kar bo dalo občutek utesnjenosti, povezane z aktualno situacijo.«

Instalacija je izdelana iz blaga – tanke tkanine bombaža in poliestra, ki vzbuja občutek mehko. »Celoten prostor smo oblekli v blago, ki deluje mehko, ob tem pa smo ga prekrili z glino. Mehkoba blaga je tako ujeta v trdnosti suhe gline, kar lahko deluje konfuzno in vodi k občutku tesnobe oziroma utesnjenosti. Instalacija je živa in se bo skozi čas spreminjala ravno zaradi narave izbranih materialov, blaga in gline,« poudarjajo avtorji, ki so postavitev poimenovali cave_me, kar bi lahko prevedli v u-jami me. Obiskovalec lahko vstopi v samo instalacijo, se sprehodi po njej in jo spreminja, na primer na oblačilu s seboj odnese prahne delce gline ali z dotikanjem blaga spremeni njeno

Namesto na lokacijah po mestu so umetniška dela našla svoje mesto v okolju Layerjeve hiše. / Foto:Tina Dokl

obliko. »Želeli smo prikazati občutek udobja in hkrati nelagodja. Obiskovalec vstopi na mehak prostor iz tkanine, hkrati pa se umaže, če sarkoli se dotakne. Gre za dualnost dveh občutkov, prijateljnosti in neprijateljnosti, čistosti in nečistosti, še dodaja Timotej Rosc. Njihova želja je, da bi se prostorska postavitev v času razvijala in spreminjala z vsakim obiskovalcem. Kar dokazuje, da je instalacija živa in ne statična.

Mladi kiparski mojstri

Kot pove kuratorica razstave Koželjeva, so se tokrat avtorji ukvarjali predvsem z materialnostjo gline kot take. V galeriji Layerjeve hiše v prvem nadstropju pa so pripravili še spremljevalno razstavo. Gre za razstavo del, nastalih na Mednarodni kiparski koloniji mladih Črnomelj, ki je projekt Zavoda za izobraževanje in kulturo Črnomelj in spodbuja ustvarjalnost učencev zadnje triade osnovnih šol na kiparskem področju. Razstavo zelo raznolikih del mladih ustvarjalcev sta postavila Tadej Fink in Marija Miketič iz omenjenega zavoda.

»Mednarodno kiparsko kolonijo mladih v našem zavodu organiziramo od leta 2008, letošnja izvedba pa bo že 14. po vrsti. Žal kolonija zaradi pandemije zadnji dve leti poteka zgolj v e-obliki, tako da mladi ustvarjajo doma in pošljejo fotografije izdelkov, mi pa izberemo najboljše,« pove Tadej Fink in doda, da se je kolonije doslej udeležilo več kot

šeststo mladih iz 94 slovenskih in 17 tujih šol iz Hrvaške, Srbije, BiH, Severne Makedonije, Italije in Madžarske. »Na tej razstavi predstavljamo nekaj izbranih najboljših izdelkov iz vseh 13 let kolonije. Glavna nagrada prinaša tudi vplivne dela v bron.« Mladi vsako leto pod mentorstvom študentov Pedagoške fakultete Ljubljana ustvarjajo iz različnih materialov, od gline in siporeksa do lesa in plastike. Najboljša dela običajno hranijo na zavodu v Črnomlju, vsako leto pa pripravijo tudi dobrodelno razstavo, kjer po simbolični ceni obiskovalcem ponudijo preostala dela, zbrani denar pa podarijo društvom v lokalnem okolju, ki se ukvarjajo s katero od kulturnih dejavnosti.

Kot je še povedala Nina Koželj, so se lani povezali tudi z Galerijo Prešernovih nagrajencev, ki je pripravila razstavo dveh mojstrov keramike Draga Tršarja in Mirka Bratuše. Upa, da se bodo ponovno povezali tudi v prihodnjih letih, da na eni razstavi predstavijo ustvarjalnost od najmlajših in študentov do starejših, že uveljavljenih avtorjev. »Občudujem vse avtorje, ki so kljub spremembam, ki jih je prineslo zadnje leto, sodelovali tudi na razstavi, preneseni v letošnje leto – in to s projekti, kakršne so prvotno zasnovali, ne glede na težo realizacije.«

Torej – čeprav vsi čakamo na boljše čase, je Razstava sodobne kinetične keramike Pr kvadrat 2021 tu, ena in edinstvena.

Avtorji (z leve) Ajda Rep, Hana Tavčar, Satya Pene in Timotej Rosc v prostorski postavitvi cave_me / Foto: Tina Dokl

ti je bilo delovno-ustvarjalni utrip ob postavljanju in pripravi aktualne Razstave sodobne kinetične keramike Pr kvadrat 2021, ki bo v razstaviščih Layerjeve hiše – v galeriji, Mahlerci, Stolpu Škrlovec, Medprostoru ter na prostem – odprta z današnjim dnem in bo na ogled do 18. maja. Pred dvema letoma so v Layerjevi hiši pripravili festival keramike in ga poleg razstav zasnovali širše z delavnicami, žganjem gline na prostem, eno od področij pa je bila tudi kinetična keramika. Slednja je lani stopila v prvi plan in dobila naslov Pr kvadrat, a je bila zaradi začetka pandemije velika razstava prestavljena v letošnje leto. Tako se tokrat s svojimi deli večinoma predstavljajo izbrani in povabljeni avtorji, ki so tako za pripravo del imeli na voljo dodaten čas.

Kinetična keramika je gibanje

Zakaj kinetična keramika in za kakšne vrste dela iz keramike pravzaprav gre? »Glina je kot material zelo zanimiva in je veliko več kot zgolj keramični izdelek z neko formo in glazurami ter barvami, ki jih nanese-

netično keramiko, torej nekaj, kar je v gibanju in ni tako zelo statično, kot je keramika že po svoji naravi. S tem avtorjem po Sloveniji damo možnost eksperimentiranja z glino, ki z določeno obdelavo lahko nadomesti tudi materiale, kot sta les, kovina in podobni.«

Z razstavnim okvirjem, ki so si ga zastavili organizatorji, so torej povzročili, da razmišljanja avtorjev segajo čez meje tradicionalne keramike. Lani so najprej pripravili odprti poziv, na katerega so se avtorji prijaviли z idejnimi predlogi. »Na podlagi skic in idejnih zasnov njihovih projektov smo izbrali štiri avtorje. Nismo zahtevali že končanih del, saj bi avtorji ob morebitnem neizboru imeli zgolj stroške, ki so pri kiparskem delu običajno kar precejšnji.« Svoja dela na razstavi tako predstavljajo Katarina Marov, Saša Ropač, Matej Strojani in Ana Kavčnik.

V snovanju razstave so se organizatorji povezali tudi z doc. Kristino Rutar, ki na smeri unikatno oblikovanje na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje (ALUO) v Ljubljani uči keramiko in je k sodelovanju pritegnila študente Ano Ščuka, Anastasio Krivolapovo,

ku so njihova dela nameravali razstaviti na različnih lokacijah v kranjskem starem mestnem jedru, a so se zaradi neljubega dogodka vandalizma premislili. »Pred tednom so vandali v noči po postavitvi popolnoma uničili delo Satya Pene, ki smo ga na ogled postavili na Pungertu. To nas res žalosti, prav tako kot mlačen odziv organov pregona. Mogoče pa je ta vandalizem odziv aktualnega časa,« dogodek opozarja Nina Koželj in dodaja, da so se posledično odločili, da vsa dela, ki so jih nameravali postaviti po mestu, zdaj umestijo znotraj zidov Layerjeve hiše, kjer je na srečo dovolj prostora za to.

Glina in tekstil

Konec maja razstavi kinetične keramike sledi Bilenale tekstilne umetnosti, zato so ob bok keramiki tudi na tokratni razstavi postavili tekstil. V sodelovanju s profesoricama, že omenjeno Kristino Rutar in Marijo Jenko z Naravoslovnotehniške fakultete (NTF) so izbrali študenta keramike na ALUO, ki se ukvarjata tudi s tekstilom, in dve študentki oblikovanja tekstilij in oblačil na NTF, ki jih

Tadej Fink in Marija Miketič ob izdelkih Mednarodne kiparske kolonije mladih Črnomelj